

Den värmländska kompetensförsörjningen

Filipstad 2022

Ansvarig verksamhet	Regional utveckling
Kontakt	Ulrica Matthed Bergström, strateg kompetensförsörjning Britta Zetterlund Johansson, strateg kompetensförsörjning
Datum	2022-09-08
Diarienummer	RUN/220095
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

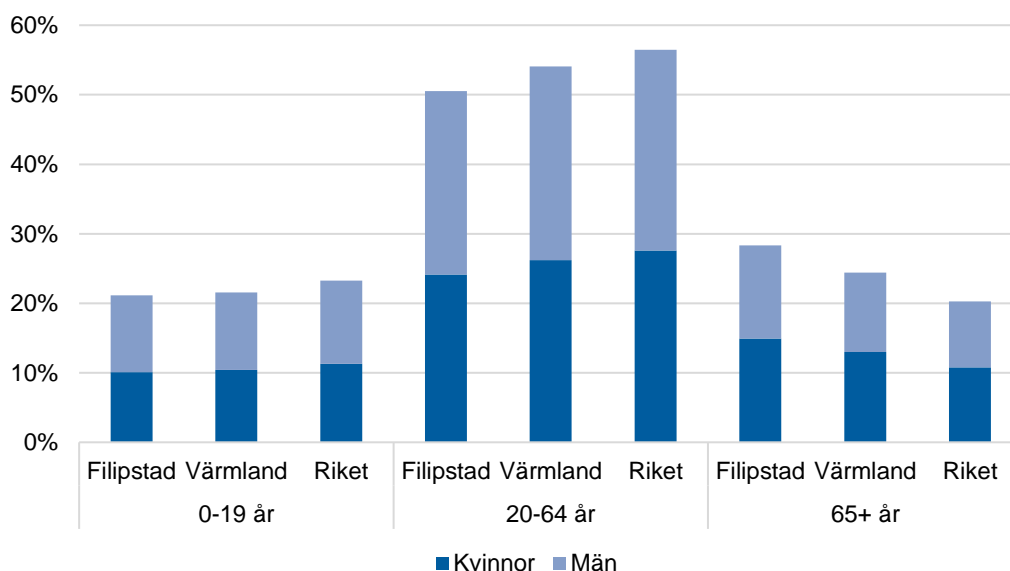
Innehåll

Befolkning 2021 – 2040	4
Gymnasiebehörighet	7
Andel behöriga lärare	9
Ämnesinriktning gymnasiet.....	10
Genomströmning gymnasiet.....	11
Avbrott gymnasiet.....	12
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)	13
Övergång till eftergymnasial utbildning	17
Utbildningsnivå	18
Sysselsättning	21
Arbetslöshet.....	22
Köns- och åldersfördelning per bransch.....	25

Befolkning 2021 – 2040

Statistiska centralbyrån (SCB) tar årligen fram en befolkningsframskrivning som baseras på antaganden om barnafödande, dödlighet samt flyttningar. Dessa antaganden har i sin tur baserats på hur utvecklingen sett ut under de senaste nio åren i kommunen, länet och riket. Allt annat lika, så ser SCB att befolkningen kommer att utveckla sig så här till 2040.

Viktigt att komma ihåg är att en befolkningsframskrivning inte är någon sanning om framtida befolkningsutveckling, utan en prognos främst baserad på de senaste årens utveckling i regionen och utvecklingen i riket som helhet. Störst osäkerhet i prognosen råder kring antalet personer som invandrar till Sverige, eftersom det till stor del är beroende av förhållanden i vår omvärld samt invandringspolitiska beslut. Vi ser till exempel en minskande invandring under de senaste åren på grund av en striktare invandringspolitik i Sverige, och coronapandemin har ytterligare begränsat rörelsefriheten i världen. En minskad invandring påverkar Värmlands befolkningsutveckling stort, eftersom länets folkökning under lång tid drivits av invandringen.

Figur 1: Befolkningen i Filipstad, Värmland och riket efter kön och ålder, 2021
(Källa: SCB)

Detta diagram visar hur befolkningsstrukturen i Filipstad skiljer sig från Värmland och riket som helhet. Befolkningen är indelad efter kön och efter åldersgrupperna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre.

Filipstad kommun har en lika stor andel av befolkningen som är 0-19 år som länssnittet, men en mindre andel i arbetsför ålder jämfört med Värmland och riket. Filipstad har däremot en större andel av befolkningen som är 65 år och äldre. Kombinationen av en lägre andel i arbetsför ålder och en större andel äldre kan påverka kommunens försörjningsbörda negativt, då det är färre som arbetar och genom inkomstskatten finansierar välfärden och fler som nyttjar den genom omsorg, sjuk- och hälsovård.

Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
0-19	Kvinnor	1 052	967	-85	-8,1%
	Män	1 149	942	-207	-18,0%
	Samtliga	2 201	1 909	-292	-13,3%
20-64	Kvinnor	2 509	2 138	-371	-14,8%
	Män	2 745	2 229	-516	-18,8%
	Samtliga	5 254	4 367	-887	-16,9%
65+	Kvinnor	1 551	1 517	-34	-2,2%
	Män	1 397	1 406	9	0,6%
	Samtliga	2 948	2 923	-25	-0,8%
Totalt	Kvinnor	5 112	4 622	-490	-9,6%
	Män	5 291	4 577	-714	-13,5%
	Samtliga	10 403	9 199	-1 204	-11,6%

Tabell 1: Befolkningsförändringar i Filipstad kommun 2021-2040, per åldersgrupp och kön
(Källa: SCB)

Denna tabell visar befolkningen i Filipstad kommun sista december 2021 samt den förväntade befolkningen 2040 efter åldersgrupp och kön. En total minskning av befolkningen till 2040 prognostiseras till 11,6 procent. Befolkningen i arbetsför ålder förväntas minska med knappt 17 procent, medan barn och unga förväntas minska med drygt 13 procent. Befolkningen 65 år och äldre förväntas däremot minska relativt lite, med en knapp procent.

Den förväntade befolkningsutvecklingen är skiljer sig något åt mellan könen. Bland barn och unga förväntas antalet pojkar minska mer än antalet flickor, och detta ser vi även i den arbetsföra befolkningen. Bland invånarna som är 65 år och äldre förväntas en liten minskning av antalet kvinnor, medan antalet män förväntas öka med 0,6 procent. Totalt sett är den förväntade minskningen större bland män än bland kvinnor.

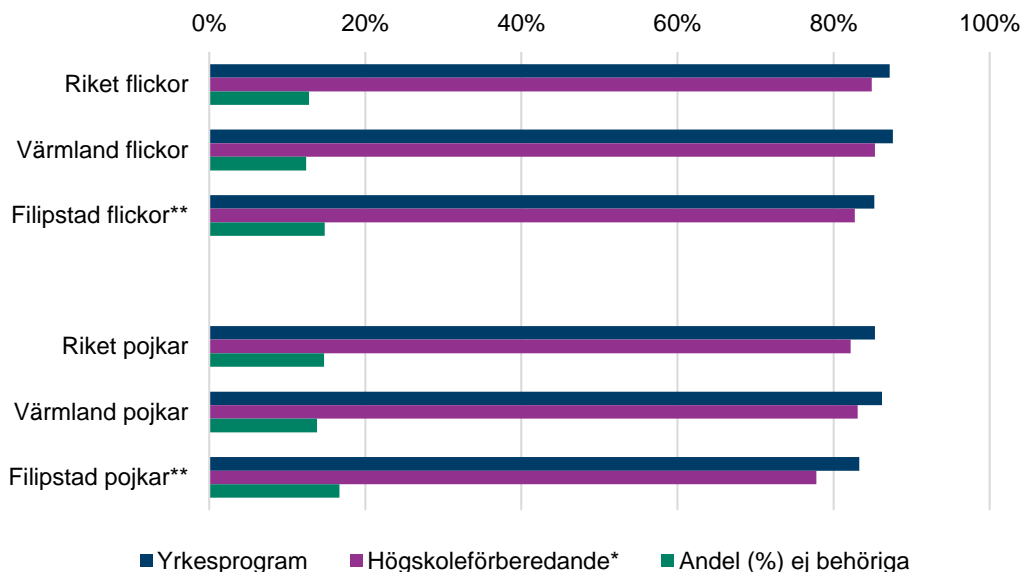
Åldersgrupp	Kön	Folkmängd		Förändring	
		2021	2040	Antal	Procent
65-69 år	Kvinnor	356	308	-48	-13,5%
	Män	369	330	-39	-10,6%
	Samtliga	725	638	-87	-12,0%
70-74 år	Kvinnor	376	299	-77	-20,5%
	Män	389	314	-75	-19,3%
	Samtliga	765	613	-152	-19,9%
75-79 år	Kvinnor	341	285	-56	-16,4%
	Män	310	277	-33	-10,6%
	Samtliga	651	562	-89	-13,7%
80-84 år	Kvinnor	201	248	47	23,4%
	Män	189	234	45	23,8%
	Samtliga	390	482	92	23,6%
85-89 år	Kvinnor	158	209	51	32,3%
	Män	91	163	72	79,1%
	Samtliga	249	372	123	49,4%
90-94 år	Kvinnor	94	120	26	27,7%
	Män	42	74	32	76,2%
	Samtliga	136	194	58	42,6%
95+ år	Kvinnor	25	48	23	92,0%
	Män	7	14	7	100,0%
	Samtliga	32	62	30	93,8%

Tabell 2: Befolkningsförändringar i Filipstad kommun 2021-2040, åldersgruppen över 65 år
(Källa: SCB)

I tabellen på föregående sida såg vi att gruppen 65 år och äldre som helhet förväntas minska med knappt en procent till 2040, men om vi tittar närmare så ser vi en del viktiga skillnader mellan åldersgrupperna och mellan kvinnor och män. Befolkningen 65-79 år förväntas minska till 2040, men i de äldre segmenten förväntas befolkningen öka relativt stort procentuellt. Männens förväntas öka mer än kvinnorna i de äldre åldersgrupperna, medan kvinnorna minskar mer än männen i de yngre grupperna. Detta sammantaget ger en prognosticerad minskning med 2,2 procent av andelen kvinnor 65 år och äldre, och en ökning med 0,6 procent av andelen män.

Vad gäller den påverkan på försörjningsbördan som kan bli en effekt av att andelen av befolkningen i arbetsför ålder minskar så skulle detta kunna lindras något genom att fler fortsätter arbeta efter att de fyllt 65 år. Dessvärre ser inte detta ut att kunna lindra försörjningsbördan i Filipstad, eftersom även befolkningen 65-79 år minskar. Problemet med försörjningsbördan kan alltså förvärras ytterligare när man tittar närmare på åldersfördelningen i gruppen 65+ i och med att de allra äldsta, de som generellt sett är i störst behov av hälso- och sjukvård, ökar stort.

Gymnasiebehörighet

Figur 2: Behörighet till gymnasieskolan, läsåret 2020/21

(Källa: Skolverket)

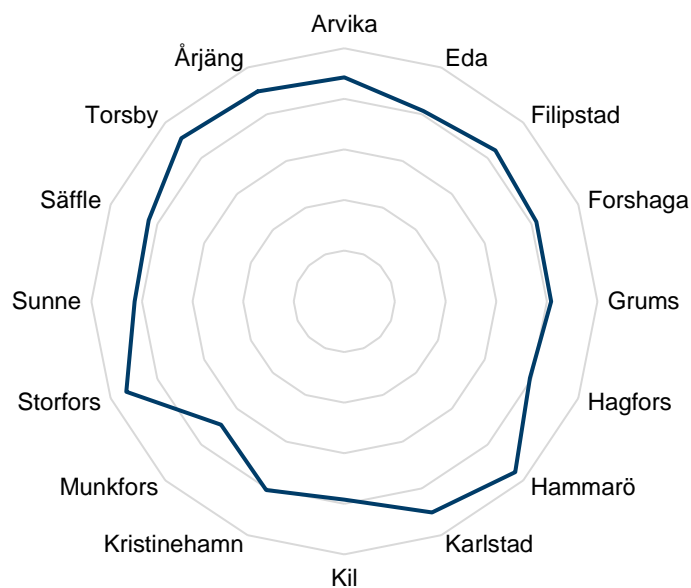
*Andelen behöriga till högskoleförberedande program har beräknats som ett snitt av andelen behöriga till estetiskt program, ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapliga program och naturvetenskapligt och tekniskt program.

**Andelen ej behöriga har beräknats som 100% minus andel behöriga till yrkesprogram.

Eftersom yrkesprogram har lägst antagningsbetyg så är andelen behöriga till yrkesprogram + andelen ej behöriga = 100 procent av eleverna.

När det gäller andelen elever som gick ur grundskolan med gymnasiebehörighet läsåret 2020/21 så ligger Värmlands län något högre än riket som helhet, både för yrkesprogram och högskoleförberedande program och både för flickor och pojkar.

Behörigheten till högskoleförberedande program är lägre bland eleverna som går ur grundskolan i Filipstad jämfört med både länet och riket, men skillnaderna mot län och rike är större för pojkar än flickor.

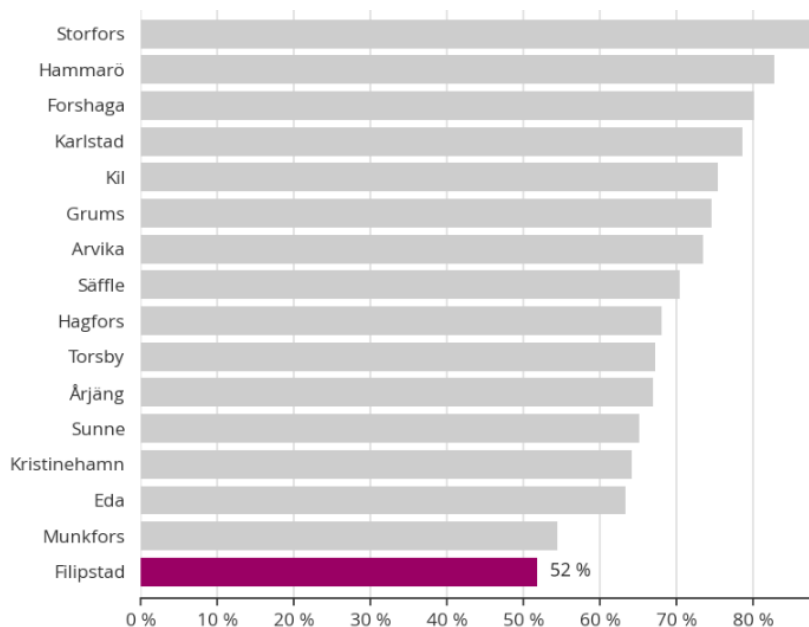
Figur 3: Skillnad i gymnasiebehörighet, läsåret 2020/21
(Källa: Skolverket)

Det ser väldigt olika ut med gymnasiebehörigheten i de värmländska kommunerna. I diagrammet ovan är gymnasiebehörigheten lägst i den mittersta cirkeln (0 %) och högst längst ut (100 %), och varje cirkel är 20 procent. Vi kan tyvärr inte visa skillnaderna mellan flickors och pojkars gymnasiebehörighet eftersom små värden i vissa kommuner gör att siffrorna inte blir jämförbara.

Andel behöriga lärare

Grundskolan i Filipstad kommun har den lägsta andelen behöriga lärare jämfört med övriga värmländska kommuner.

Källa: Skolverket

Figur 4: Andel behöriga grundskollärare i Värmland, oktober 2021
(Källa: SCB / Läraryrskommittén)

I oktober 2021 hade motsvarande 52 procent av lärarna i grundskolan i Filipstad kommun lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne. Det innebär att kommunen har den nionde lägsta lärarbehörigheten i hela landet.

Av de sammanlagt 95 heltidstjänsterna i grundskolan i Filipstads kommun (motsvarande 113 lärare) var det 49 som hade lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne.

– Det är beklämmande att behörigheten ligger kvar på den här nivån nationellt. Kraftfulla åtgärder måste till. Inte minst handlar det om att göra läraryrket mer attraktivt och hållbart och det sker genom konkurrenskraftiga löner och minskad arbetsbelastning, säger Johanna Jaara Åstrand och tillägger:

– Att elevers tillgång till behöriga lärare varierar så kraftigt över landet är ett stort misslyckande. Staten måste ta ansvaret för lärarförsörjningen och en likvärdig skola.

Bland kommunerna i Värmlands län har Storfors störst andel behöriga lärare (88 %) och Filipstad lägst (52 %).

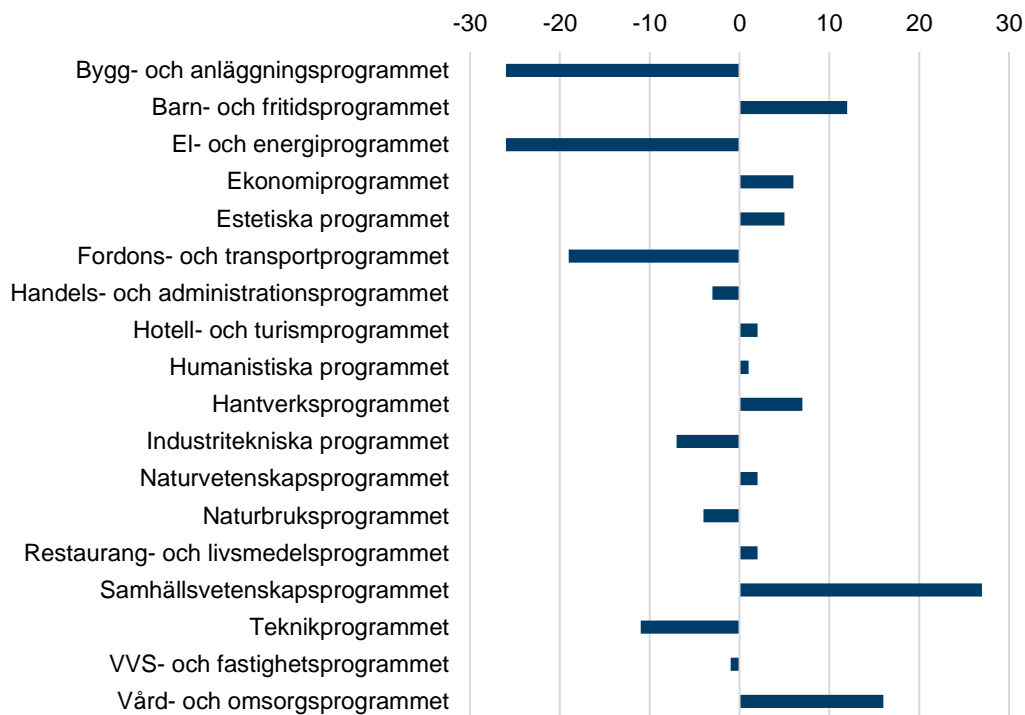
Text och diagram från Läraryrskommitténs årliga uppdatering¹:

<https://www.lararforbundet.se/artikelsidor/kolla-andelen-behoriga-i-din-kommun?region=filipstads-kommun>

¹ Senast uppdaterad 31 mars, 2022

Ämnesinriktning gymnasiet

Den könsuppdelade arbetsmarknaden syns redan i unga kvinnors och mäns val till gymnasiet. De inriktningar som har en större andel kvinnor leder i många fall till kvinnodominans i motsvarande bransch på arbetsmarknaden, och likadant för män.

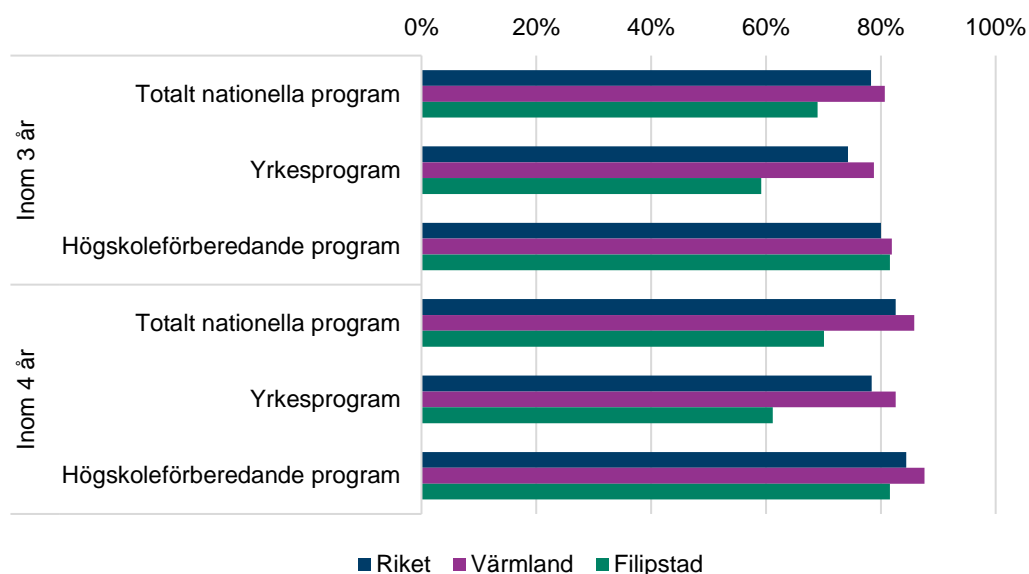
Figur 5: Mäns och kvinnors studieinriktning på gymnasiet, 2019
(Källa: SCB)

I diagrammet ovan visas utbildningar med en övervikt av män till vänster om axeln och en övervikt av kvinnor till höger om axeln. Diagrammet visar övervikt kvinnor och män i antal, enligt axeln överst i diagrammet.

Bland elever på gymnasiet 2019 som var folkbokförda i Filipstad var det sju program som hade en tvåsiffrig obalans. På bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, fordons- och transportprogrammet och teknikprogrammet var det en övervikt av män. På barn- och fritidsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet var det en övervikt av kvinnor.

Dessa ämnesinriktningar speglar i hög utsträckning vilka branscher kvinnor och män arbetar i.

Genomströmning gymnasiet

Figur 6: Genomströmning gymnasiet, startläsåret 2017/18
(Källa: Skolverket)

Diagrammet visar andel (%) som slutfört gymnasieprogram med examen inom tre eller fyra år. Observera att vi inte tagit med genomströmningen för introduktionsprogram, utan fokuserar på de nationella programmen. Genomströmningen är generellt högre inom de högskoleförberedande programmen än inom yrkesprogrammen.

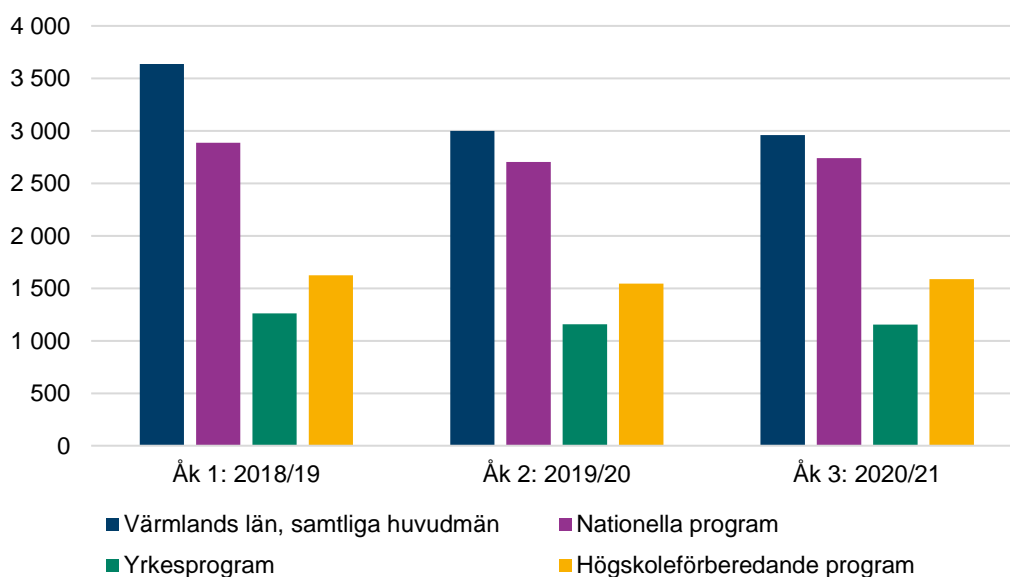
Genomströmningen i gymnasieskolan i Värmland är genomgående högre än snittet för riket. Inom yrkesprogrammen är genomströmningen på tre år strax under 79 procent (74 procent i riket) och på fyra år knappt 83 procent (78 procent riket). Inom de högskoleförberedande programmen är genomströmningen på tre år 82 procent (80 procent riket) och på fyra år nästan 88 procent (84 procent riket).

I Filipstad var genomströmningen läsåret 2017/18 totalt sett lägre än länet och riket på både tre och fyra år. På yrkesprogrammen var genomströmningen strax över 59 procent på tre år och drygt 61 procent på fyra år. På de högskoleförberedande programmen var genomströmningen 81,6 procent på både tre och fyra år, vilket är högre än rikssnittet för den treåriga genomströmningen.

Avbrott gymnasiet

Skolverkets statistik visar samtliga avbrott, och orsaken till att en elev försvinner ur statistiken från ett år till ett annat behöver inte nödvändigtvis bero på att hen avbrutit sina studier. Till exempel kan en elev åkt som utbytesstudent eller flyttat till annat län. Eftersom varken SCB, Skolverket eller CSN har data där en kan följa individer genom skolgången är det svårt att med säkerhet säga vart individerna tar vägen.

Här får vi visa siffror för länet. 2020 var det enligt Skolverket tre procent av nybörjare i gymnasiet som också var folkbokförda i Värmland som gjorde avbrott/studieuppehåll föregående år, vilket är samma siffra som rikssnittet. Det var 23 procent som bytte från introduktionsprogram till ett nationellt program, vilket var två procentenheter lägre än rikssnittet.

Figur 7: Förändringar i elevantal i kullen som började gymnasiet hösten 2018
(Källa: Skolverket)

Men för att se hur elevantalet förändras från ett år till ett annat kan det vara intressant att följa en kull över tre år, en förmodad gymnasieutbildning. Ser vi enbart på antalet elever och jämför hur många som började gymnasiet hösten 2018 och hur många som är kvar i oktober 2021 när mätningen görs så har totalt 19 procent av eleverna försvunnit längs vägen. Denna siffra avser samtliga huvudmän och inkluderar introduktionsprogrammen, och det största tappet sker mellan första och andra året.

Bland de nationella programmen är förändringen mycket mindre, en minskning med fem procent totalt. Yrkesprogrammen minskade elevantalet med nio procent under de här åren, och de högskoleförberedande programmen endast två procent.

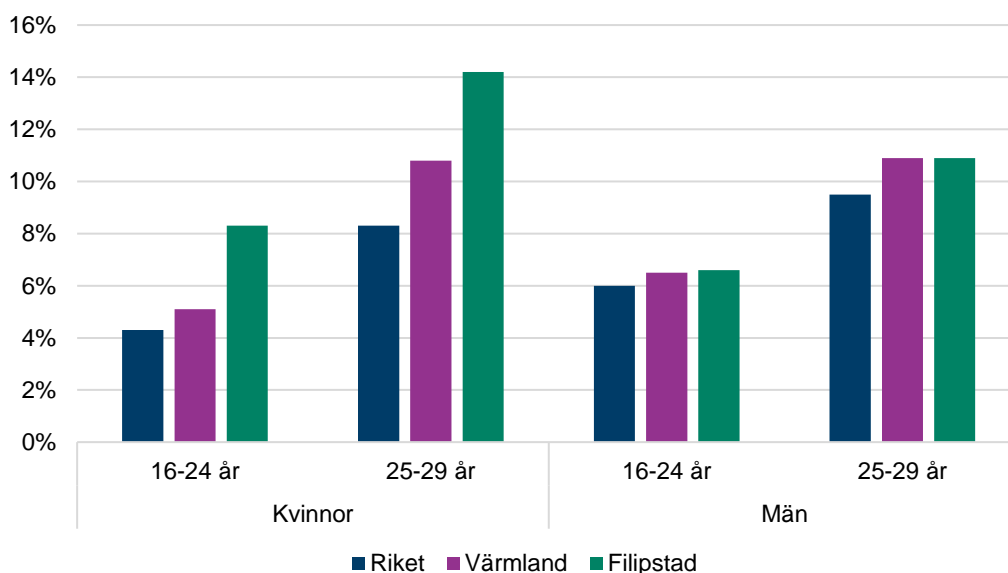
Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Definitionen för unga som varken arbetar eller studerar är: Unga mellan 16-29 år som är folkbokförda i Sverige och under ett helt kalenderår:

1. Inte haft inkomster över ett basbelopp, 47 300 kr (2020)
2. Inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) UVAS-statistik bygger på underlag som innefattar hela befolkningen i åldern 16 till 29 år, inte endast ett urval, vilket gör att problem med bortfall som vid exempelvis enkätundersökningar kan undvikas.

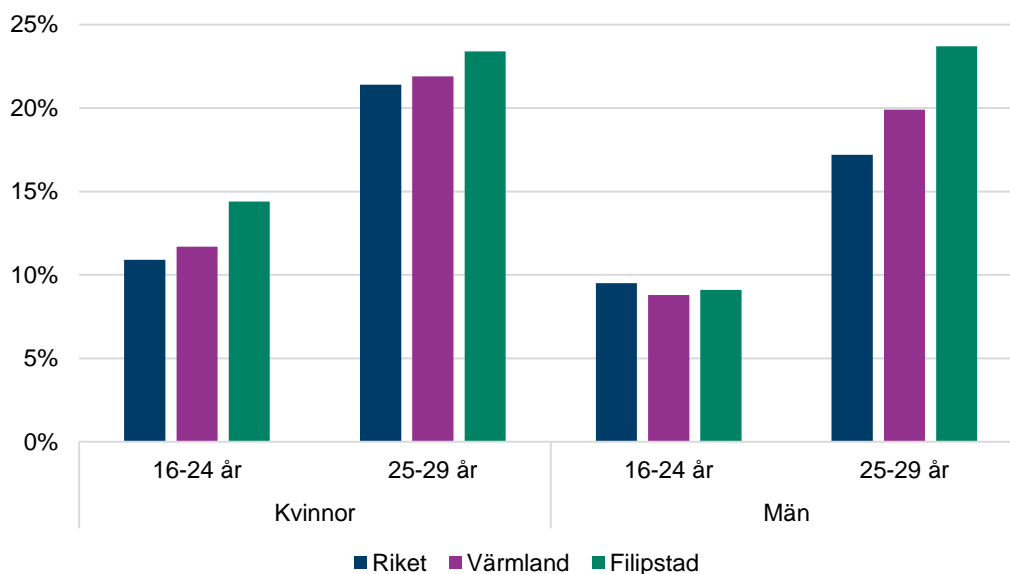
Personer som bor i Sverige men arbetar i ett angränsande land, alltså personer som vi kallar gränspendlare, är exkluderade ur statistiken på MUCF:s webbplats². För Värmlands del är det framför allt närheten till Norge som påverkar, och personer bosatta i Sverige som arbetspendlar till Norge är borträknade för alla år från och med 2007.

Figur 8: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, INRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

När det gäller unga som varken arbetar eller studerar och som är födda i Sverige ligger Filipstad över både Värmland och riket som helhet bland kvinnor i båda åldersgrupperna. Bland män folkbokförda i Filipstad ligger kommunen något över riket men på samma nivå som länet i båda åldersgrupperna. Skillnaden mot länsnittet är störst i gruppen kvinnor 25-29 år, och minst bland män i samma åldersgrupp.

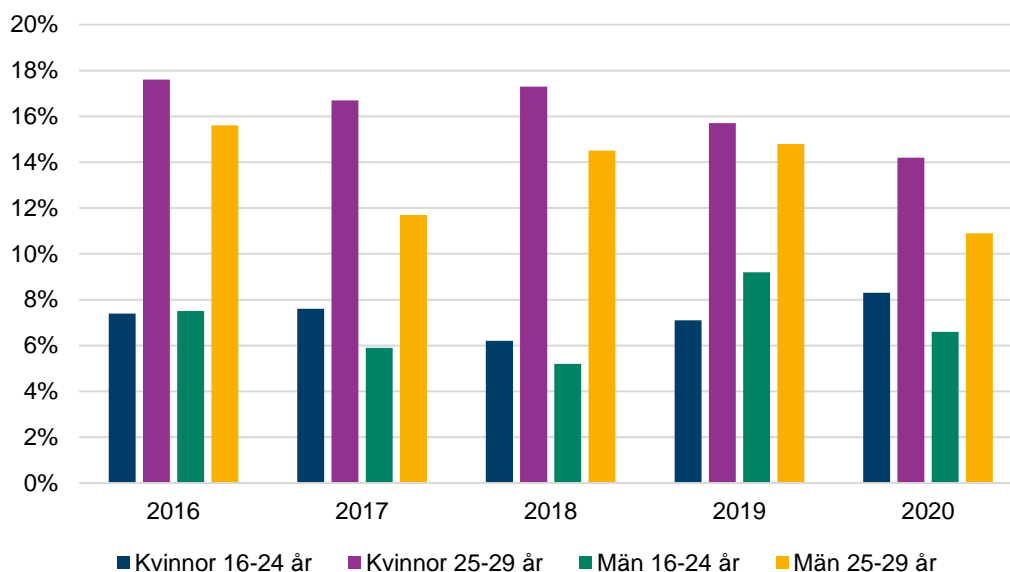
² <https://www.mucof.se/verktyg/statistik-om-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar>

Figur 9: Unga som varken arbetar eller studerar 2020, UTRIKES födda
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Filipstad har en lägre andel män mellan 16-24 år som varken arbetar eller studerar jämfört med riksnittet. Däremot ligger kommunen högre än både länet och riket i övriga grupper. Skillnaden mot länssnittet är störst bland män 25-29 år, där Filipstad har nästan fyra procentenheter fler invånare som varken arbetar eller studerar.

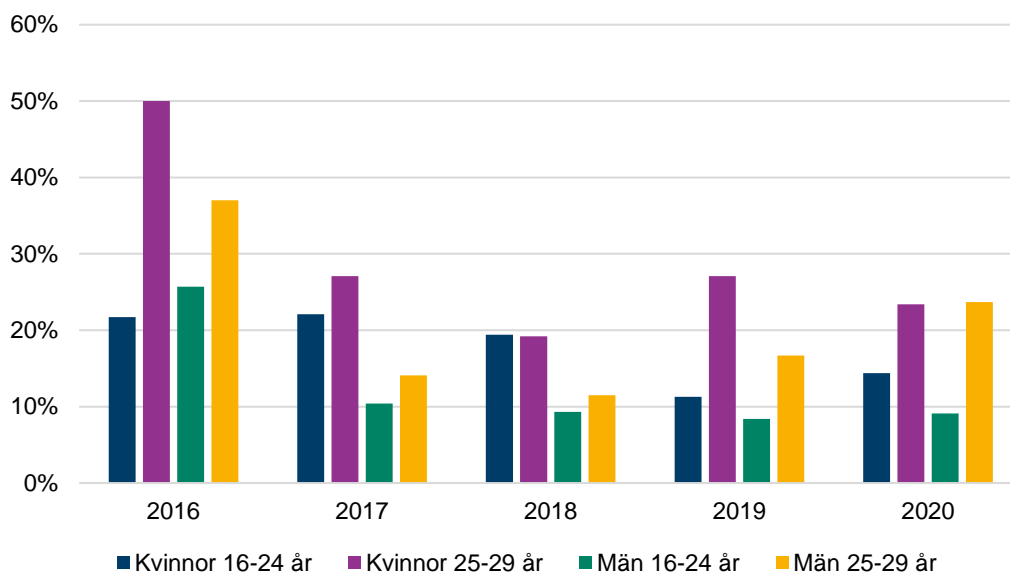
Det är dock viktigt att komma ihåg att i de mindre kommunerna kan det handla om få individer, vilket får stor bäring på den procentuella fördelningen.

Figur 10: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2016-2020, INRIKES födda, exklusive gränspendlare

(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

Bland inrikes födda kvinnor som varken arbetar eller studerar har andelen ökat med 0,9 procentenheter i den yngre gruppen. I övriga grupper har dock andelen minskat något över tid. Bland kvinnor 25-29 år har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 3,4 procentenheter. Bland män 16-24 år har andelen som varken arbetar eller studerar minskat med 0, procentenheter och bland män 25-29 år har andelen minskat med 4,7 procentenheter.

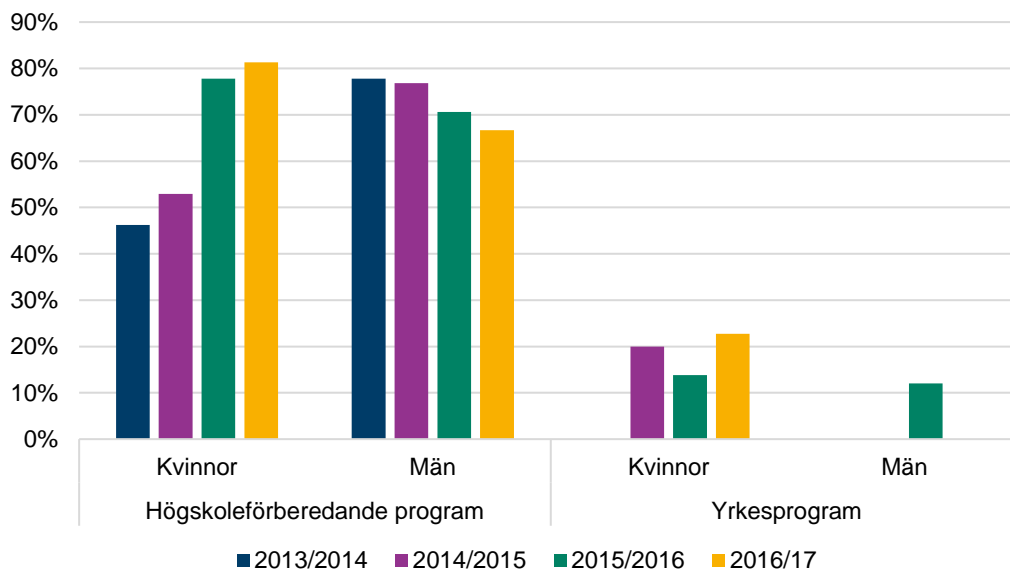
Figur 11: Unga i kommunen som varken arbetar eller studerar 2016-2020, UTRIKES födda, exklusive gränspendlare
(Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF)

För utrikes födda unga i Filipstad som varken arbetar eller studerar syns en minskning över de senaste fem åren för båda könen och i båda åldersgrupperna. Bland kvinnor har andelen minskat med 7,3 procentenheter för kvinnor 16-24 år och 26,6 procentenheter för kvinnor 25-29 år. Bland männen har andelen minskat med 16,6 procentenheter för män 16-24 år och 13,3 procentenheter för män 25-29 år.

Övergång till eftergymnasial utbildning

Tittar man på hur andelen elever folkbokförda i kommunen som inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning påbörjat eftergymnasiala studier är bilden blandad i de fyra senaste årskullarna.

Figur 12: Övergång till eftergymnasial utbildning inom tre år efter gymnasiet
(Källa: SCB)

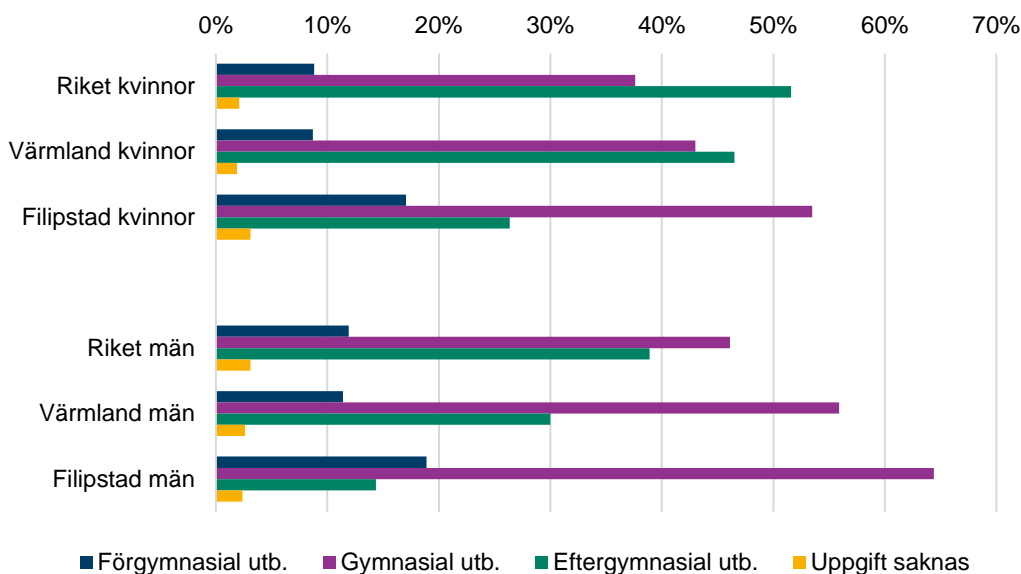
Siffrorna över hur stor andel av studenterna i Filipstad som går vidare till eftergymnasiala studier inom tre år efter avslutat gymnasium påverkas av att kullarna är små. I snitt har kullarna omfattat 37 kvinnor och 32 män de senaste fyra åren, varav 16 kvinnor och 12 män på högskoleförberedande utbildningar och 21 kvinnor och 20 män på yrkesprogram. Små värden gör att varje individs beslut att studera vidare eller inte får stort genomslag på den procentuella fördelningen och kan svänga drastiskt från år till år, vilket vi också ser tendenser till i Figur 12 ovan.

Bland kvinnorna i Filipstad som gått en högskoleförberedande utbildning på gymnasiet har det under de fyra senaste åren varit mellan 46 och 81 procent som gått vidare till en högre utbildning tre år senare. Av de män i Filipstad som gått en högskoleförberedande gymnasieutbildning har andelen varit mellan 67 och 78 procent, men trendlinjen går uppåt för kvinnorna och neråt för männen.

Bland studenter som valt ett yrkesprogram på gymnasiet är det långt färre som läser vidare på högskola, men det är ju också en stor del av syftet med yrkesprogrammen – att utbilda mot konkreta, befintliga behov på arbetsmarknaden. Generellt är det dock en större andel kvinnor än män som går vidare från yrkesprogram till en eftergymnasial utbildning.

Utbildningsnivå

Diagrammen för utbildningsnivå visar högsta avslutade utbildning, inte hur många som har en viss utbildning. En person som räknas in i "Eftergymnasial utbildning > 3 år" har ju även förgymnasial och gymnasial utbildning, men räknas bara i kategorin för hens högsta avslutade utbildning.

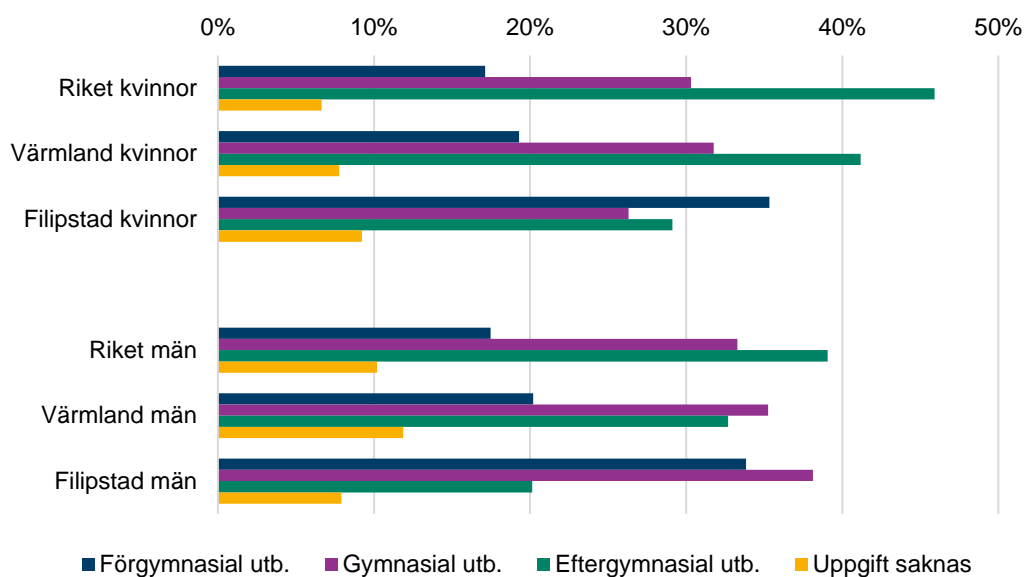
Figur 13: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, 2021
(Källa: SCB)

Det är fler invånare mellan 25-64 år i Filipstad vars högsta avslutade utbildning är förgymnasial eller gymnasial jämfört med Värmland och riket. Filipstad halkar alltså efter vad gäller eftergymnasial utbildning.

I Filipstad är det 26 procent av alla kvinnor mellan 25-64 år vars högsta utbildning är eftergymnasial, jämfört med 47 procent av de värmländska kvinnorna och 52 procent av kvinnorna i riket. I Filipstad är det istället 71 procent av kvinnorna mellan 25-64 år som har högst grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 52 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland samtliga män som är 25-64 år och folkbokförda i Filipstad är det 14 procent vars högsta utbildning är eftergymnasial utbildning, jämfört med 30 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen män som högst har grundskole- eller gymnasieutbildning är i Filipstad 83 procent, jämfört med 67 procent i Värmland och 58 procent i riket som helhet.

Bland kvinnor mellan 25-64 år är det i Filipstad tre procent där uppgift om utbildning saknas, en procentenhet mer än i övriga Värmland och i riket. Bland männen i Filipstad är det två procent som saknar uppgift om utbildning, en procentenhet lägre jämfört med övriga Värmland och riket.

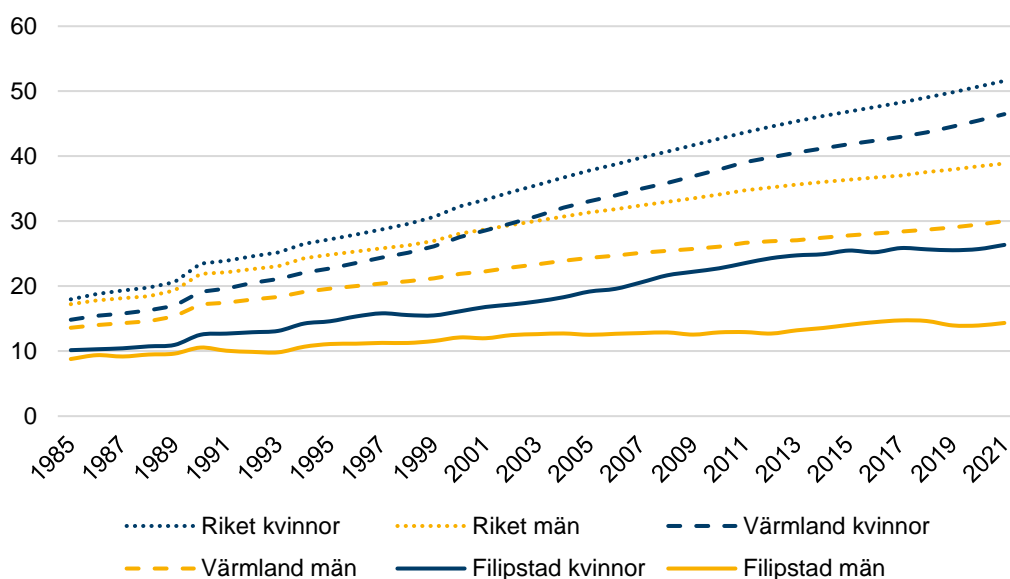
Figur 14: Utbildningsnivå bland befolkningen 25-64 år, UTRIKES födda, 2021
(Källa: SCB)

Bland de utrikes födda kvinnorna mellan 25-64 år i Filipstad är det 29 procent vars högsta avslutade utbildning är eftergymnasial, jämfört med 41 procent av de utrikes födda kvinnorna i länet och 46 procent på riksnivå. I Filipstad är det 62 procent av utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år som har högst en grundskole- eller gymnasieutbildning jämfört med 51 procent i Värmland och 47 procent i riket.

Bland utrikes födda män som är 25-64 år och folkbokförda i Filipstad har 20 procent en eftergymnasial utbildning, jämfört med 33 procent i länet och 39 procent i riket. Andelen som högst har grundskola eller gymnasium är i Filipstad 72 procent, jämfört med 55 procent i Värmland och 50 procent i riket som helhet.

Ser vi enbart på utrikes födda kvinnor och män är det alltså en större andel som har eftergymnasial utbildning jämfört med snittet för samtliga invånare mellan 25-64 år i Filipstad.

Bland utrikes födda kvinnor mellan 25-64 år är det i Filipstad nio procent där uppgift om utbildning saknas, jämfört med åtta procent i Värmland och sju procent i riket. Bland de utrikes födda männen är det i Filipstad åtta procent, jämfört med 12 procent i Värmland och 10 procent i riket.

Figur 15: Andel (%) av befolkningen 25-64 år med eftergymnasial utbildning, 1985-2021
(Källa: SCB)

När vi tittar på hur andelen av hela befolkningen mellan 25-64 år som har en eftergymnasial utbildning, inklusive forskarutbildning, har utvecklats över tid ser vi stora könsskillnader. 1985 var det ganska liten skillnad mellan andelarna kvinnor och män som hade en eftergymnasial utbildning, men under de följande 36 åren har andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökat mer än andelen män.

I riket ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 18 procent 1985 till 52 procent 2021. Andelen män med högre utbildning ökade från 17 procent till 39 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 34 procentenheter ökade andelen män med knappt 22 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var skillnaden drygt 12 procentenheter.

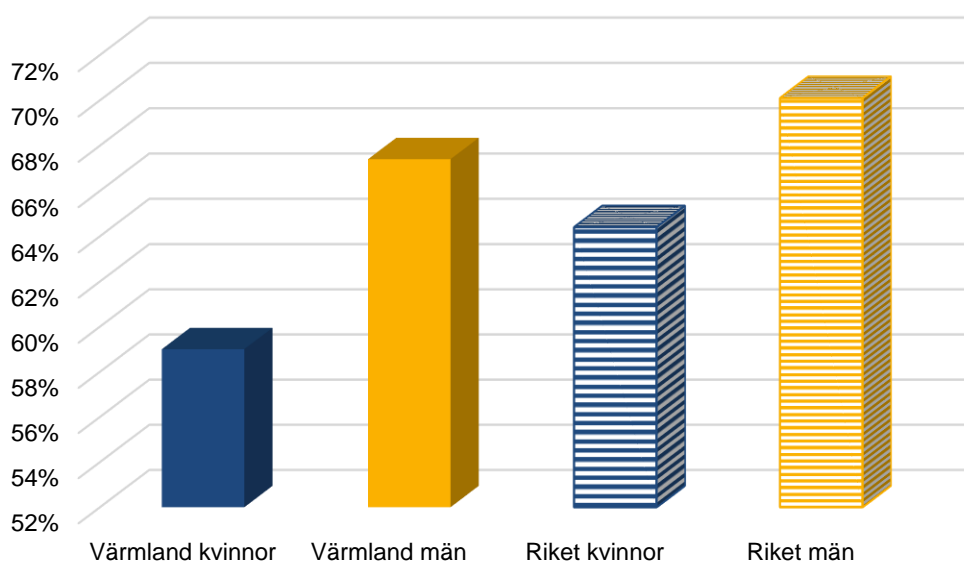
I Värmland ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 15 procent 1985 till 47 procent 2021. Andelen män ökade från 14 till 30 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med nästan 32 procentenheter ökade andelen män med ungefär hälften så mycket, 16 procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor än män med en eftergymnasial utbildning, men 2021 var skillnaden 16 procentenheter.

I Filipstad ökade andelen kvinnor 25-64 år med en eftergymnasial utbildning från 10 procent 1985 till 26 procent 2021. Andelen män ökade från 9 procent till 14 procent. Medan andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade med 16 procentenheter ökade andelen män med bara fem procentenheter. 1985 var det en procentenhet fler kvinnor med en eftergymnasial utbildning än män, men 2021 var skillnaden 12 procentenheter.

Sysselsättning

Personer som utfört minst en timmes arbete under en mätvecka, antingen som anställd, företagare eller medhjälpare i ett familjeföretag, räknas som sysselsatta. Sysselsättningsgraden visar hur stor andel av befolkningen i arbetsför ålder som är sysselsatt. När man säger befolkningen i arbetsför ålder menar man vanligtvis personer i åldern 20-64 år, men SCB:s arbetskraftsundersökningar baseras på befolkningen 15-74 år.

För att exemplifiera sysselsättningsgraden kan man tänka sig ett samhälle med totalt 130 invånare där 100 personer är mellan 15-74 år gamla och 60 personer är sysselsatta. Sysselsättningsgraden blir då 60 procent (60/100).

Figur 16: Sysselsättning per kön 2021, Värmland och riket
(Källa: SCB)

Då sysselsättningsgraden inte är tillgänglig på kommunnivå får vi se på Värmland som helhet. Det är dessutom vanskligt att jämföra 2021 års siffror med tidigare år, på grund av att arbetskraftsundersökningarna (AKU) sedan den 1 januari 2021 anpassats till EU:s nya ramlag vilket innebär förändringar i bland annat definitionen av sysselsatta och av urvalet. Till exempel klassas inte längre vissa långtidsfrånvarande som sysselsatta, och det har medfört en ökning av antalet personer som klassas som ej i arbetskraften 2021 jämfört med föregående år. SCB har gjort en dubbelmätning under 2021 för att kunna länka 2021 med äldre tidsserier, så på sikt kommer vi återigen att kunna se förändringar över tid³.

Värmlands sysselsättningsgrad ligger under rikets både bland kvinnor och män. 2021 var 59 procent av kvinnorna i Värmland sysselsatta, jämfört med 64,4 procent på riksnivå. Bland männen var det i Värmland 67,4 procent sysselsatta jämfört med 70,1 procent i riket som helhet.

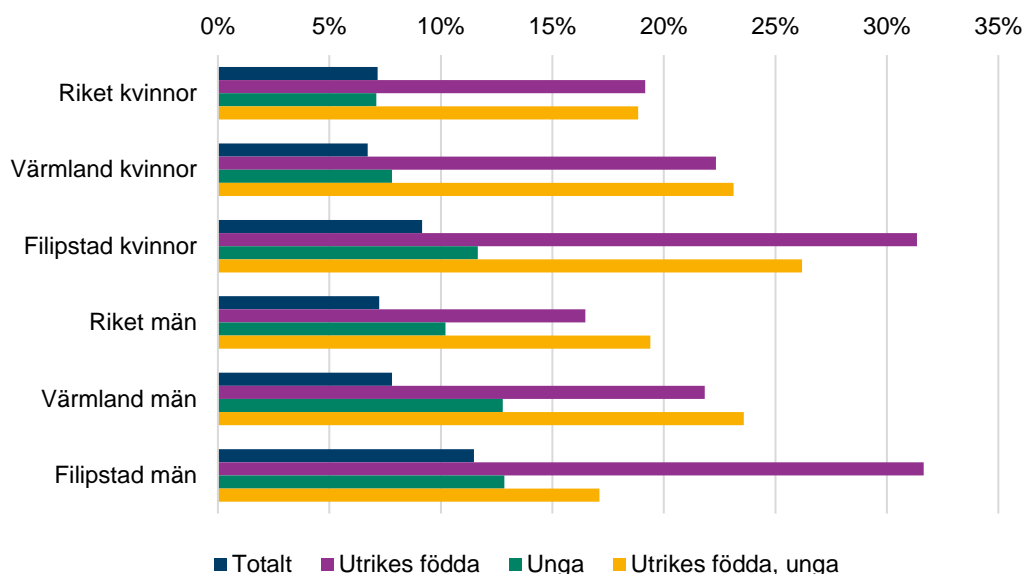
Sysselsättningsgraden baseras på de individer som är registrerade som förvärvsarbetande i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken, RAMS. De flesta som arbetspendlar över en landsgräns registreras inte som förvärvsarbetande, vilket innebär att sysselsättningen i regioner som har en högre gränspendling underskattas.

³ <https://scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/arbetskraftsundersokningar/arbetskraftsundersokningarna-aku/produktrelaterat/aktuellt/information-om-inforande-av-ny-ramlag-2021-i-aku/>

Arbetslöshet

Arbetslöshet kan uttryckas som antalet arbetslösa och som andelen arbetslösa av den registrerade arbetskraften. Arbetslöshet mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som sysselsättningsgraden utan mot det totala antalet sysselsatta och arbetslösa personer i befolkningen.

För att sätta arbetslöshetsmättet i ett sammanhang kan man tänka sig ett samhälle med 100 personer i arbetsför ålder. 60 personer är sysselsatta och 20 personer är arbetslösa. Arbetslösheten uppgår då till 25 procent (20/80).

Figur 17: Arbetslöshet som andel av den registrerade arbetskraften, december 2021
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Samtliga grupper jämförs som andel av den registrerade arbetskraften (antal sysselsatta + arbetslösa). I Arbetsförmedlingens månadsstatistik ingår alla inskrivna arbetslösa mellan 16-64 år.

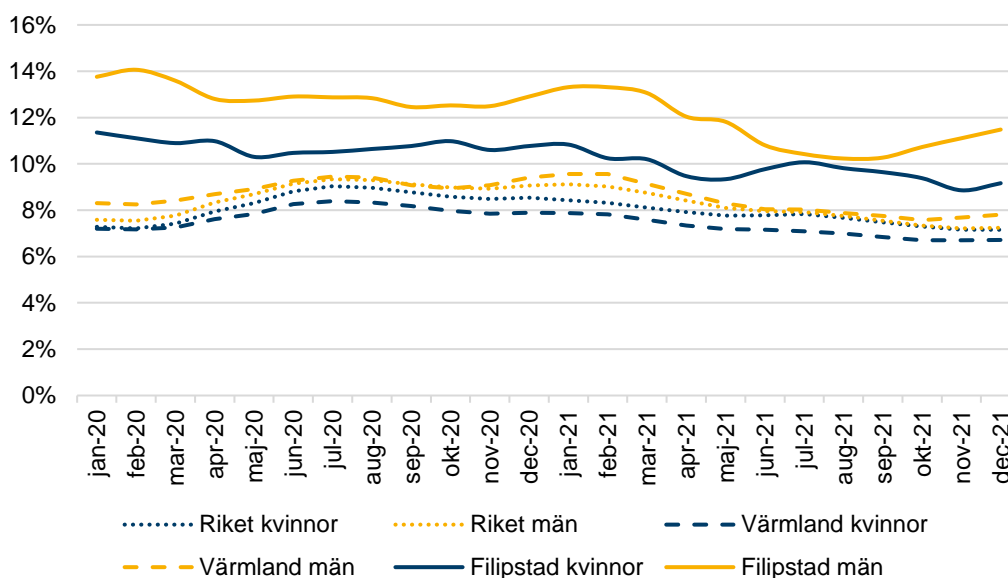
Ser vi på arbetslösheten i Filipstad jämfört med Värmland och riket som helhet så ligger kommunen högre än Värmland och riket i samtliga grupper förutom unga utrikes födda män.

På riksnivå var arbetslösheten bland både kvinnor och män 7,2 procent i december 2021. I Värmland var arbetslösheten bland kvinnor 6,7 procent och bland män 7,8 procent. I Filipstad var arbetslösheten bland kvinnor 9,2 procent och bland män 11,5 procent.

I riket var 19,2 procent av de **utrikes födda** kvinnorna i arbetskraften arbetslösa och 16,5 procent av männen. Bland utrikes födda kvinnor i Värmland var arbetslösheten 22,3 procent och bland männen 21,8 procent. I Filipstad var 31,4 procent av kvinnorna och 31,7 procent av männen arbetslösa.

Bland **unga 18-24** år var arbetslösheten i december 7,1 procent bland kvinnorna på riksnivå och 10,2 procent bland männen. Bland de värmländska unga kvinnorna var arbetslösheten 7,8 procent och bland männen 12,8 procent. I Filipstad var 11,7 procent av kvinnorna och 12,9 procent av männen mellan 18 och 24 år arbetslösa.

Bland **unga som är utrikes födda** var arbetslösheten i december 18,8 procent bland kvinnorna och 19,4 procent bland männen i riket. I Värmland var 23,1 procent av kvinnorna och 23,6 procent av männen arbetslösa. Bland utrikes födda unga i Filipstad var 26,2 procent av kvinnorna och 17,1 procent av männen arbetslösa i december 2021.

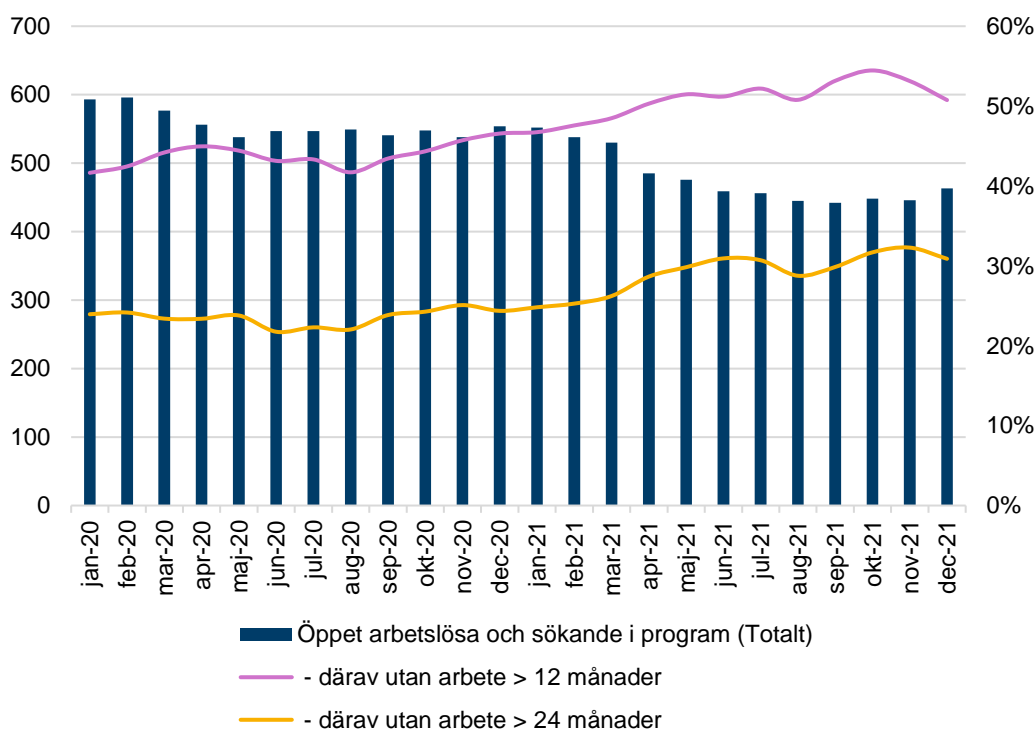
Figur 18: Andel arbetslösa kvinnor och män i riket, länet och kommunen, över tid
(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Det kan vara intressant att se hur arbetslösheten bland kvinnor och män rört sig under de senaste två åren, med tanke på coronapandemin och dess påverkan. Filipstad (heldragen linje) jämförs här med Värmland (streckad linje) och riket (prickad linje). De blå linjerna är kvinnor och de gula är män.

Arbetslösheten bland både kvinnor och män i Filipstad har varit högre än läns- och riksnivån hela perioden januari 2020 till och med december 2021. Den högsta arbetslösheten bland kvinnorna i Filipstad uppmättes i januari 2020 och ser inte ut att följa länets och rikets kurvor där man ser påverkan från pandemin. Framåt slutet av 2021 steg arbetslösheten något.

Arbetslösheten bland männen i Filipstad har i stort följt kvinnornas, men har legat högre under hela perioden. Även bland männen var arbetslösheten högre innan effekterna av pandemin började synas, i februari 2020. Från juni 2021 har männens och kvinnornas arbetslöshet haft spegelvänd utveckling – när kvinnornas arbetslöshet steg under sommaren så sjönk männens. Från september 2021 steg den dock på nytt.

Bland både kvinnor och män på riks- och länsnivå var arbetslösheten lägre i december 2021 än i januari 2020. I Filipstad har arbetslösheten sjunkit mer under 2020-2021 än på läns- och riksnivå. Bland kvinnor i Filipstad var arbetslösheten 2,2 procentenheter lägre i december 2021 jämfört med januari 2020, och bland männen 2,3 procentenheter lägre.

Figur 19: Långtidsarbetslösa kvinnor och män som andel av alla arbetslösa i kommunen, januari 2020 – december 2021

(Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik)

Coronapandemin har i flera avseenden inneburit ytterligare utmaningar för de som redan innan pandemin stod långt ifrån arbetsmarknaden. Antalet långtidsarbetslösa har ökat relativt stort i länet som helhet mellan januari 2020 och december 2021.

Den totala arbetslösheten i antal personer visualiseras av staplarna och läses av mot den vänstra axeln. Linjerna visar den procentuella andelen som varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader och läses av mot den högra axeln.

Av samtliga 593 personer som var folkbokförda i Filipstad och arbetslösa i januari 2020 var det 247 personer (42 %) som varit utan arbete i minst 12 månader och 142 personer (24 %) som varit utan arbete i 24 månader eller längre. I december 2021 var det totalt 463 personer som var arbetslösa i kommunen, och av dessa hade 235 personer (51 %) varit utan arbete i minst 12 månader och 143 personer (31 %) hade varit utan arbete i minst 24 månader.

Den månad då flest var arbetslösa under perioden var december 2020, då 378 personer folkbokförda i Filipstad var arbetslösa. November 2021 var det flest invånare i Filipstad som hade varit arbetslösa i mer än 12 eller 24 månader, 129 respektive 55 personer.

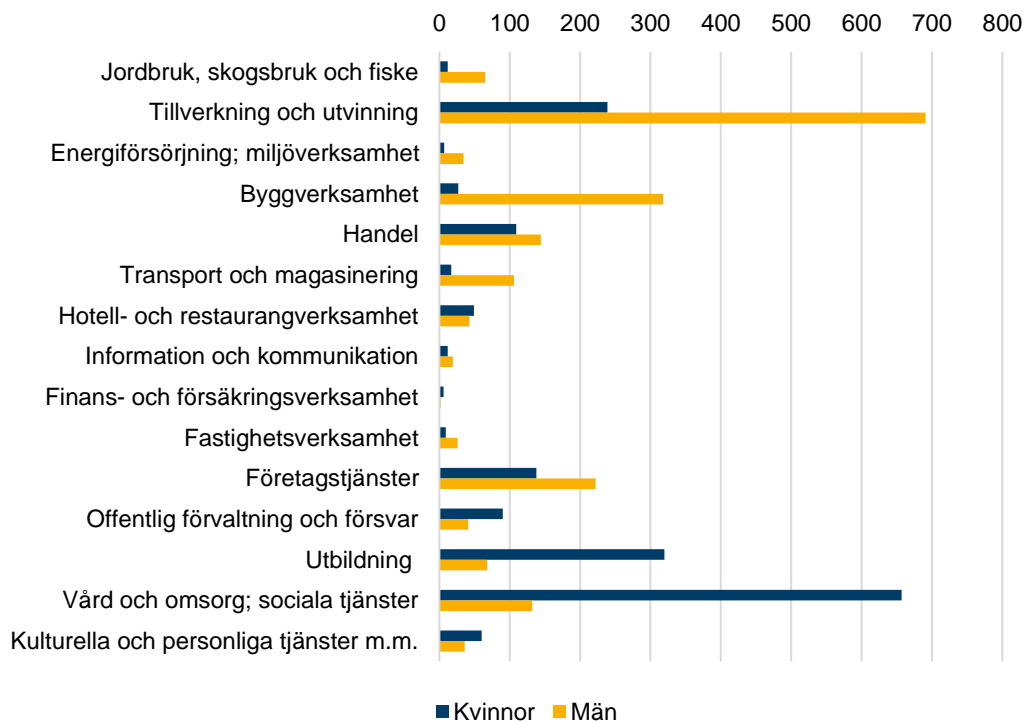
Sett över hela perioden har antalet arbetslösa i kommunen sjunkit från 593 till 463 personer, en minskning med fem procent. Långtidsarbetslösheten har dock inte minskat i samma takt. Antalet personer som varit utan arbete i minst 12 månader har minskat från 247 personer i januari 2020 till 235 personer i december 2021, en minskning med fem procent. Antalet personer som varit utan arbete i minst 24 månader har under samma period ökat från 142 till 143 personer, en ökning med 0,7 procent.

Eftersom antalet arbetslösa totalt sett minskat men antalet som varit utan arbete i minst 12 eller 24 månader bara minskat marginellt tyder det på att många invånare fastnat i långtidsarbetslöshet.

Köns- och åldersfördelning per bransch

Värmland har en mycket könssegregerad arbetsmarknad, vilket blir tydligt när vi tittar på inom vilka branscher kvinnor respektive män arbetar.

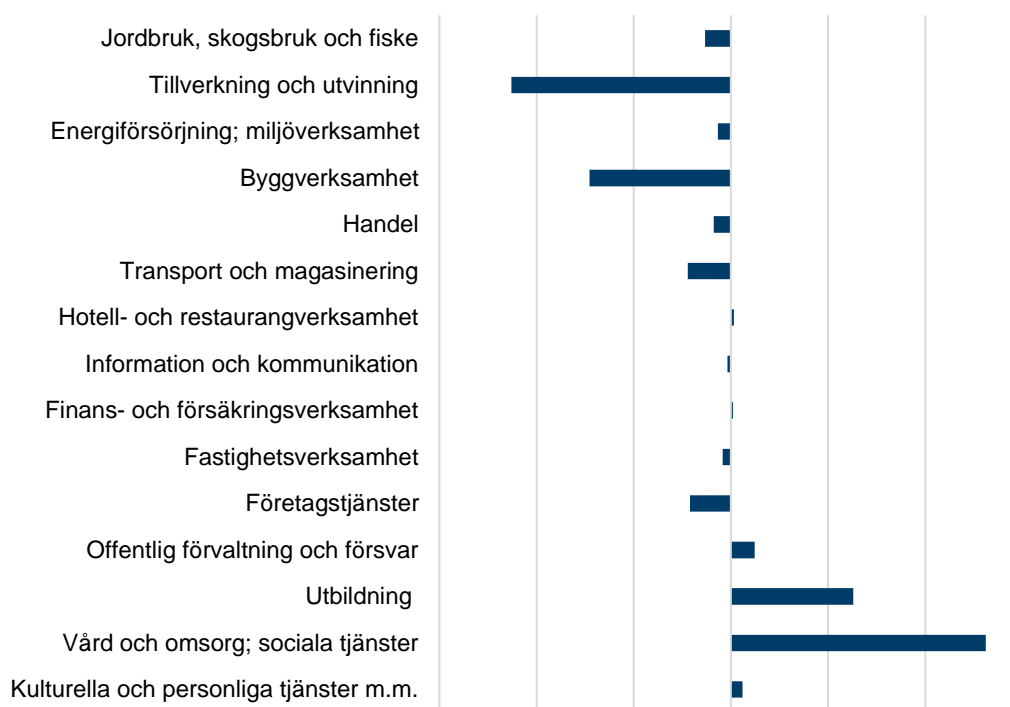
Figur 20: Förvärvsarbetande kvinnor och män 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) var det 1 810 kvinnor och 1 993 män mellan 20-64 år och folkbokförda i Filipstad som förvärvsarbetade 2020. Av dessa arbetade 58 kvinnor och 46 män inom en okänd verksamhet enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI) och är inte inkluderade i ovanstående diagram.

Det är tydligt att det största antalet kvinnor finns inom vård, omsorg och sociala tjänster samt inom utbildning. Mer än hälften av kvinnorna, 54 procent (977 kvinnor), i Filipstad arbetar inom dessa två näringsgrenar. Bland männen är det istället tillverkning och utvinning samt byggverksamhet som dominerar, och totalt 51 procent (1 009 män) av de förvärvsarbetande männen mellan 20-64 år i kommunen arbetar i dessa två näringsgrenar.

Den bransch där det minsta antalet kvinnor och män i Filipstad arbetar är finans- och försäkringsverksamhet.

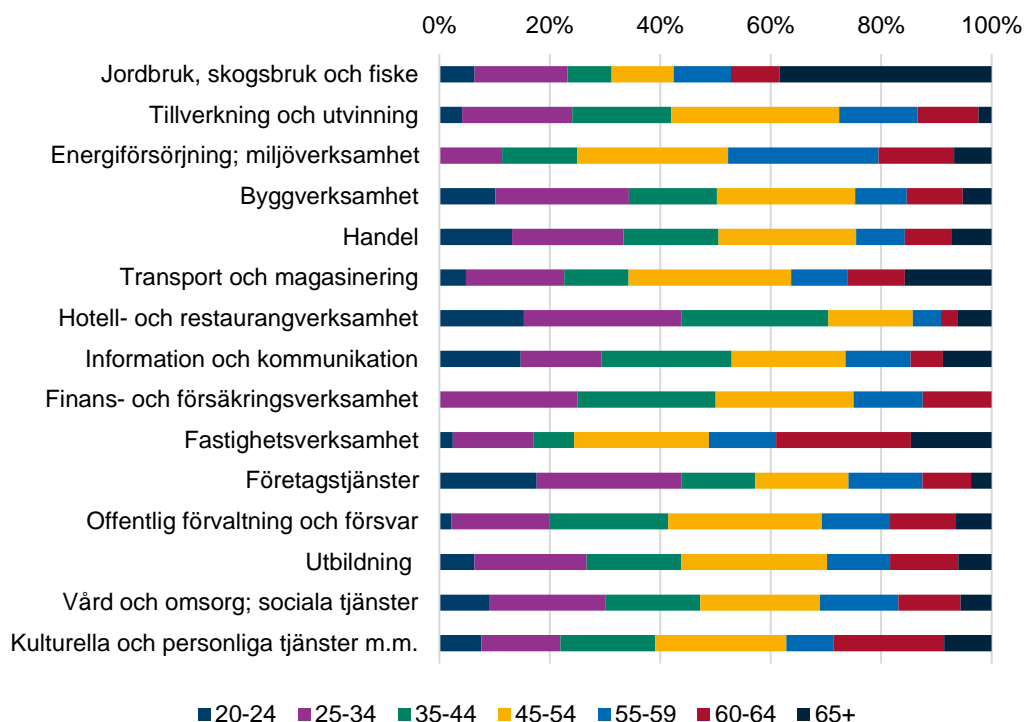
Figur 21: Underskott eller överskott av kvinnor 20-64 år med bostad i kommunen efter näringsgren, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Diagrammet ovan visar branschernas under- eller överskott av kvinnor (antalet kvinnor anställda i branschen minus antalet män). De branscher som har ett stort underskott av kvinnor (mansdominerade) finns på den vänstra sidan om axeln, och de branscher som har ett stort överskott av kvinnor (kvinnodominerade) finns på den högra sidan.

Genom att enbart titta på underskott eller överskott av kvinnor⁴ blir det tydligt hur stor obalans det är i de mest mans- och kvinnodominerade branscherna. Ju längre stapeln är, desto större obalans. Att de branscher som har de största obalanserna också överlag är de branscher där de flesta förvärvsarbetande är anställda spår på den könsuppdelade arbetsmarknaden ytterligare.

⁴ Här har vi valt att titta på underskott och överskott av kvinnor, men man kan självklart välja att titta på underskott och överskott av män. Då hade istället mansdominerade branscher visats på höger sida axeln och kvinnodominerade på vänster sida, men den sneda fördelningen kvarstår och hade alltså enbart blivit spegelvänd.

Figur 22: Åldersfördelning bland de anställda i branscherna, 2020

(Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS)

Genom att titta på åldersstrukturen i näringsgrenarna kan man skapa sig en ungefärlig uppfattning om kommande pensionsavgångar inom respektive bransch. Här har vi även inkluderat gruppen 65+ för att se hur många personer 65 år och äldre som fortfarande är förvärvsarbetande.

Jordbruk, skogsbruk och fiske har den största andelen äldre förvärvsarbetande, där 58 procent av de anställda är 55 år och äldre. I Filipstad var det 38 procent av de förvärvsarbetande inom jordbruk, skogsbruk och fiske som redan 2020 var 65 år eller äldre. Här ingår ett stort antal skogsägare som äger och förvaltar skog och inte i egentlig mening förvärvsarbetar, men inte desto mindre behöver en yngre generation i sinom tid ta över.

Hotell- och restaurangverksamhet är den näringsgren som har den största andelen unga anställda, där 86 procent är yngre än 55 år och 44 procent är under 35 år. Branschen är dock relativt liten i Filipstad, med totalt 98 anställda. Företagstjänster har också en mycket stor andel unga anställda, där 74 procent är 54 år eller yngre och 44 procent under 35 år. Inom företagstjänster var det 374 anställda 2020.

